

Ηνωμένα Έθνη

Τα Ηνωμένα Έθνη είναι χρονολογικά ο πρώτος διεθνής οργανισμός που ασχολείται με το γυναικείο ζήτημα. Στις 21 Ιουνίου 1946 ιδρύεται η **Επιτροπή καθεστώτος γυναικών** η οποία αρχικά ασχολείται με νομοθετική εργασία γύρω από τα δικαιώματα των γυναικών.

Αργότερα η επιτροπή αυτή επεξεργάστηκε τα ενδιαφέροντά της και σε άλλους τομείς, κυρίως όμως στο θέμα της συμμετοχής των γυναικών στην αναπτυξιακή διαδικασία σε επίπεδο εθνικό, περιφερειακό και διεθνές.

Αναφέρω ενδεικτικά ορισμένα από τα νομικά κείμενα που επεξεργάστηκε η επιτροπή αυτή, όπως η Σύμβαση για τα Πολιτικά δικαιώματα των γυναικών (1952). Η Σύμβαση για την Εθνικότητα των εγγάμων γυναικών (1957). Η Σύμβαση για την κατάργηση όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (1979).

Η Επιτροπή καθεστώτος γυναικών αποτελείται σήμερα από 32 μέλη τα οποία εκλέγονται για θητεία 4 χρόνων με βάση το κριτήριο της ίσης γεωγραφικής κατανομής. Δηλ. σε κάθε γεωγραφική ομάδα αναλογούν ορισμένες θέσεις (8 θέσεις στην Αφρικανική, 6 στην Ασιατική, 6 στην Λατινική Αμερική, 8 στην Δυτική ομάδα και 4 στους Ανατολικούς). Η Ελλάδα υπήρξε μέλος της Επιτροπής αυτής το 1949-51, 1959-61, 1973-76 εξελέγει δε για τέταρτη φορά το 1984.

Το Γυναικείο ζήτημα στους Διεθνείς Οργανισμούς

της Ιωάννας Μαγγανάρα

Θα προσπαθήσω σήμερα να εξετάσω πολύ συνοπτικά την εργασία των Διεθνών Οργανισμών πάνω στα θέματα των γυναικών, εργασία η οποία τα τελευταία χρόνια έχει πάρει σημαντική έκταση.

Θα εξετάσω κυρίως την εργασία των Ηνωμένων Εθνών για δύο λόγους: α) Γιατί επίκειται η Διάσκεψη του Ναϊρόμπι για το τέλος της Δεκαετίας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες (Ιούλιος 1985), β) γιατί η εργασία αυτή εκφράζει το σύνολο σχεδόν των Κρατών που αποτελούν την Παγκόσμια Κοινότητα. Η εργασία άλλων διεθνών οργανισμών, όπως του Συμβουλίου της Ευρώπης, της ΕΟΚ, περιορίζεται στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Διεθνές Έτος Γυναικών Δεκαετία των Ην. Εθνών για τη γυναίκα

Κάτω από την πίεση των διαφόρων κοινωνικών κινημάτων της δεκαετίας του '60 (φοιτητικό, κίνημα των μαύρων, φεμινιστικό στις ΗΠΑ, αλλά και στον Ευρωπαϊκό χώρο) η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε το 1972 την απόφαση 3010 με την οποία ανακήρυξε το 1975 **Διεθνές Έτος Γυναικών**, και έθεσε σαν στόχους: Την προώθηση της ισότητας, μεταξύ αντρών και γυναικών και την διασφάλιση της ισότητας αυτής στην διαδικασία ανάπτυξης και ειρήνης.

Με την απόφαση 1851 της 16ης Μαΐου 1974, το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού να συγκαλέσει Παγκόσμια Διάσκεψη στο Μεξικό για να εξετάσει το βαθμό στον οποίο το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών είχε εφαρμόσει τις αποφάσεις της επι-

τροπής καθεστώτος γυναικών και να λάβει μέτρα για την εφαρμογή των στόχων του Διεθνούς έτους γυναικών.

Στη Διάσκεψη του Μεξικού συμμετείχαν περισσότερες από 100 χώρες οι οποίες υιοθέτησαν μια **Διακήρυξη** για την ισότητα των γυναικών και την συμμετοχή τους στην ανάπτυξη και την ειρήνη και ένα **Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης** για την εφαρμογή των στόχων του Διεθνούς έτους γυναικών.

Συγχρόνως με την Διάσκεψη του Μεξικού έλαβε χώρα και μία συνάντηση γυναικείων μη Κυβερνητικών οργανώσεων στην οποία συμμετείχαν περίπου 6.000 γυναίκες από 100 χώρες. Η εργασία της συνάντησης αυτής έλαβε χώρα κατά διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι η Κυβερνητική δηλ. με πάνελς, ομάδες συζήτησης κ.λ.π.

Με την απόφαση 3520 της 15ης Δεκ. 1975 η Γεν. Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών **ανακήρυξε τη Δεκαετία των Ηνωμένων Εθνών για τη Γυναίκα, με βασικά θέματα: ισότητα, ανάπτυξη, ειρήνη.**

Αργότερα προστέθηκαν σαν υποθέματα της Δεκαετίας με άλλη απόφαση της Γεν. Συνέλευσης η εργασία, η υγεία και η εκπαίδευση. Τα θέματα αυτά θεωρήθηκαν ότι αποτελούν αλληλοσχετιζόμενες πλευρές της ανάπτυξης και ότι παίζουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση της θέσης των γυναικών ειδικότερα του τρίτου κόσμου.

Η ποσοτική και ποιοτική συμμετοχή των γυναικών ειδικότερα των αγροτικών περιοχών και όσων εργάζονται στην βιομηχανία στους τομείς αυτούς, προσδιορίζει δείκτες του επιπέδου και της ποιότητας της ανάπτυξης σε κάθε χώρα.

Η απόφαση 3520 η οποία ανακήρυξε τη Δεκαετία ζητάει επίσης μια περιοδική κάθε δύο χρόνια εξέταση της προόδου που έχει επιτευχθεί σχετικά με την εφαρμογή των στόχων του Σχεδίου Δράσης του Μεξικού, τόσο από το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, όσο και από τις Εθνικές Κυβερνήσεις. Αποφασίζει επίσης να συγκληθεί μια δεύτερη Διάσκεψη στα μέσα της Δεκαετίας προκειμένου ν' αξιολογήσει την πρόοδο και τα εμπόδια που συνάντησε η επίτευξη των στόχων του Διεθνούς έτους γυναικών και να κάνει τις απαραίτητες προσαρμογές στο πρόγραμμα του Μεξικού, υπό το φως νέων στοιχείων και ερευνών.

Η Διάσκεψη αυτή έλαβε χώρα στην Κοπεγχάγη το 1980, όπου 94 χώρες υιοθέτησαν ένα νέο πρόγραμμα Δράσης το οποίο θέτει στόχους για υιοθέτηση τόσο από εθνικές Κυβερνήσεις, όσο και από το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών.

Το Πρόγραμμα αυτό στοχεύει κατά κύριο λόγο στην βελτίωση της θέσης των γυναικών του τρίτου κόσμου. Ειδικότερα δίνει προτεραιότητα στην καλλιέργεια των συνθηκών ζωής των ομάδων εκείνων των γυναικών που μειονεκτούν περισσότερο δηλ. των φτωχών γυναικών των αγροτικών και αστικών περιοχών και των γυναικών που εργάζονται στον τριτογενή τομέα.

Έτσι σ' ένα πρώτο κεφάλαιο που γίνεται ιστορική αναδρομή στις ρίζες της ανισότητας μεταξύ αντρών και γυναικών τονίζεται το θέμα των άνισων οικονομικών σχέσεων μεταξύ ανεπτυγμένων και υποανάπτυκτων χωρών, σαν μια από τις βασικές αιτίες που προσδιορίζει την κατώτερη θέση των γυναικών στις χώρες του τρίτου κόσμου.

Το πρόγραμμα της Κοπεγχάγης δέχεται επίσης ότι η ανισότητα των φύλων είναι άμεσα συνδεδεμένη με την περιπλοκότητα της ιστορικής διαδικασίας και ότι δεν οφείλεται μόνο σε οικονομικούς λόγους, αλλά και σε πολιτικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και ότι η μορφή με την οποία εμφανίζεται ποικίλει ανάλογα με τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες της διεθνούς Κοινότητας.

Επίσης το πρόγραμμα της Κοπεγχάγης δέχεται ότι ένας από τους βασικούς παράγοντες στους οποίους οφείλεται η ανισότητα έχει σχέση με τον καταμερισμό εργασίας μεταξύ των δύο φύλων που στηρίχθηκε στην αναπαραγωγική λειτουργία των γυναικών, περιορίζοντας την συμμετοχή τους στην σφαίρα του νοικοκυριού. Η άνιση αυτή θέση των γυναικών επιδεινώνεται σε πολλές αναπτυγμένες και υπό ανάπτυξη χώρες από de facto διακρίσεις με βάση το φύλο.

Παράλληλα με την Κυβερνητική διάσκεψη έλαβε χώρα στην Κοπεγχάγη και το FORUM, συνάντηση γυναικείων μη Κυβερνητικών οργανώσεων από 128 περίπου χώρες. Το FORUM στο οποίο συμμετείχαν 8.000 περίπου γυναίκες συζήτησε τα ίδια θέματα με την Κυβερνητική Διάσκεψη, αλλά με διαφορετικό τρόπο.

Οι μη Κυβερνητικές συναντήσεις του Μεξικού και της Κοπεγχάγης οργανώθηκαν από το ΚΟΝΓΚΟ μόνιμο όργανο συνεργασίας 200 περίπου μη Κυβερνητικών οργανώσεων με συμβουλευτικό καθεστώς στα Ηνωμένα Έθνη. Το ΚΟΝΓΚΟ ετοιμάζει κι άλλη εναλλακτική συνάντηση γυναικείων μη Κυβερνητικών οργανώσεων συγχρόνως με την τρίτη Διάσκεψη για το τέλος της Δεκαετίας των γυναικών που θα γίνει στο Ναϊρόμπι το καλοκαίρι του 1985 όπως αποφασίσθηκε κατά την 35η Γεν. Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (απόφαση 35/136). Η Διάσκεψη του Ναϊρόμπι θ' αξιολογήσει την πρόοδο και τα εμπόδια που συνήντησε η εφαρμογή των στόχων της Δεκαετίας, θα υιοθετήσει επίσης στρατηγικές και συγκεκριμένα μέτρα μέχρι το 2.000 προκειμένου να υπερνικήσει τα εμπόδια αυτά. Οι στρατηγικές και τα μέτρα θ' αφορούν το διεθνές, το περιφερειακό και το εθνικό επίπεδο.

Όργανα των Ηνωμένων Εθνών που ασχολούνται με θέματα γυναικών.

Είναι: Η επιτροπή για την κατάργηση των διακρίσεων κατά των γυναικών. Η επιτροπή αυτή εποπτεύει την εφαρμογή της Σύμβασης για την κατάργηση όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών η οποία υιοθετήθηκε από την Γεν. Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1979 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτ. 1981. Μεταξύ των χωρών που έχουν κυρώσει την Σύμβαση είναι και η Ελλάδα στην οποία η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 7 Ιουλίου 1983. Η Επιτροπή αυτή (προβλέπεται από το άρθρο 17 παρ. 3 της Σύμβασης) αποτελείται από 23 εμπειρογνώμονες που προέρχονται από τις χώρες μέλη της Σύμβασης και οι οποίοι εκλέγονται από το σύνολο των Κρατών - Μελών της Σύμβασης για θητεία 4 χρόνων. Πρόσφατα στην επιτροπή αυτή εξελέγη η κ. Σ. Λάιου Αντωνίου, Πρόεδρος του Συμβουλίου ισότητας.

Διεθνές ερευνητικό και επιμορφωτικό Ινστιτούτο των Ηνωμένων Εθνών για την πρόωση των γυναικών

Η απόφαση για την ίδρυση του Ινστιτούτου πάρθηκε από την Γεν. Συνέλευση το 1976 (απόφαση 31/135). Στόχος του Ινστιτούτου είναι να κινητοποιεί και να ενισχύει μέσω ερευνητικών και επιμορφωτικών δραστηριοτήτων τις προσπάθειες διακυβερνητικών, κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων για την πρόωση των γυναικών, κυρίως στις χώρες του τρίτου κόσμου.

Το Ινστιτούτο χρηματοδοτείται από εθελοντικές εισφορές και εδρεύει στην Δομινικανή Δημοκρατία. Το Ινστιτούτο διοικείται από δεκαμελές Συμβούλιο το οποίο διορίζεται από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο μετά από πρόταση του Γεν. Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τρία χρόνια. Πρόσφατα διορίσθηκε και η Ελληνίδα κ. Σταμίρη (Πρόεδρος ΚΕΓΜΕ) μέλος του διοικητικού Συμβουλίου.

Εθελοντικό Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την Δεκαετία των Γυναικών

Ιδρύθηκε το 1974 με την απόφαση 1950 (LVI) του ECOSOC για να καλύψει την περίοδο του Διεθνούς έτους Γυναικών. Μετά επεξετάθει για να καλύψει την Δεκαετία και σήμερα έχει επεκταθεί και πέρα της Δεκαετίας. Στόχος του εθελοντικού Ταμείου είναι η χρηματική ενίσχυση προγραμμάτων για την προώθηση των γυναικών, κυρίως στις χώρες του τρίτου κόσμου. Τα προγράμματα χρηματοδοτούνται με βάση ωρισμένα κριτήρια (απόφαση 31/133 της Γεν. Συνέλευσης του 1976). Μία 5μελής συμβουλευτική επιτροπή εισηγείται στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών. Τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής διορίζονται από τον Πρόεδρο της Γεν. Συνελεύσεως για 3 χρόνια. Η Συμβουλευτική αυτή επιτροπή αποτελείται σήμερα από την Ανατολική Γερμανία, Ινδία, Ιαμαϊκή, Κένυα, Νορβηγία.

Συμβούλιο της Ευρώπης

Την δραστηριότητα των Ηνωμένων Εθνών γύρω από θέματα γυναικών ακολούθησαν αργότερα και άλλοι διεθνείς οργανισμοί.

Έτσι το 1980 το Συμβούλιο της Ευρώπης ίδρυσε την **Επιτροπή για την ισότητα μεταξύ αντρών και γυναικών**. Η επιτροπή αυτή κινητοποιεί, εποπτεύει και συντονίζει την εργασία του Συμβουλίου της Ευρώπης σε γυναικεία θέματα.

Η επιτροπή αυτή έχει υιοθετήσει ένα πρόγραμμα δράσης (1981-86) το οποίο περιλαμβάνει προτεραιότητες στόχων για την ισότητα των δύο φύλων σ' όλους τους τομείς γύρω από τους οποίους δουλεύει το Συμβούλιο της Ευρώπης. Οι τομείς αυτοί είναι ανθρώπινα δικαιώματα, κοινωνικά θέματα, εκπαίδευση, κουλτούρα, σπορτ, νεολαία, δημόσια υγεία, περι-

βάλλον, τοπική αυτοδιοίκηση, νομικά θέματα.

Τους στόχους αυτούς υλοποιούν οι διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης που εργάζονται στους τομείς που προαναφέραμε, διοργανώνοντας σεμινάρια, αναθέτοντας μελέτες σε εμπειρογνώμονες, είτε ανταλλάσσοντας απόψεις και εμπειρίες κλπ. Τα συμπεράσματα των δραστηριοτήτων αυτών ενσωματώνονται στα κείμενα εργασίας των επιτροπών, είτε διαμορφώνονται σε συστάσεις και αποφάσεις οι οποίες αφού υιοθετηθούν από το Συμβούλιο Υπουργών κοινοποιούνται στα κράτη μέλη για ενέργεια.

Στόχος του προγράμματος δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ισότητα είναι να μελετήσει τα προβλήματα ανισότητας όπως διαμορφώνονται μέσα σε διάφορους θεσμούς και να προτείνει τρόπους και μέτρα για την προσαρμογή των δομών των θεσμών αυτών στην ιδεολογία της ισότητας. Άλλος βασικός στόχος του Προγράμματος είναι να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη γύρω από τα προβλήματα αυτά.